

A szegedi kisipari termelőszövetkezetek kulturális életéről

A szegedi kisipari termelőszövetkezetek kulturális munkái színvonalas ének-kari hangversenyekkel és néhány kitűnő színjátszó szakköri, művészeti munka előadással hívták fel magukra a figyelmet. Művelődési otthonuk a megindulás néhány hónapjának útkeresése után fejlődésnek indult, szakkörök, asszonykörök alakultak, sokoldalú kapcsolatok épültek ki a környező iskolákkal. A természettudományi ismeretterjesztő előadások egyre sikeresebbek voltak, s nem csupán a művelődési otthonban, hanem a szövetkezetekben is sok hallgatót vonzottak. A munka nagy lendülettel, sokoldalúan indult meg, s bár a művelődési otthon sem a szövetkezetek dolgozói, sem a terület lakosai számára nem felelt meg még minden igénynek, mégis a város egyik legtevékenyebb, leg többet kezdeményező népművelési intézménye volt.

Az ellenforradalom ezt

a fejlődést megakasztotta.

S ha a mai állapotokat vizsgáljuk, azt gondolhatjuk, hogy a szövetkezetek kulturális mozgalmá még mindig nem tudott az ellenforradalom utáni kábultságból, szétzettségéből magához térni. Mi ennek az elszűkülésnek, lendülethiánynak az oka?

A művelődési otthon ma gyakorlatilag egy nagy tereből s két kicsi, kb. 3x3 méteres szobából áll. A művelődési otthonban így nagyon nehéz olyan munkát elindítani, mely tömegeket vonz, s az emberek művelődéséről, szórakozásáról sokoldalúan gondoskodnék. A szövetkezetek nem fizetik be a művelődési otthon fenntartására és bővítésére azokat az összegeket, amiket korábban befizettek, s amiből a városi szövetkezeti bizottság a művelődési otthon az elmúlt években felszerelte. Ezeket a kulturális

célokra biztosított összegeket a szövetkezetek maguk sem használják fel a célnak megfelelően. Ismeretterjesztés, szakköri, művészeti munka a szövetkezetekben sem igen folyik. Ilyenformán az elmúlt évben és az idén is, százötven-száznyolcvanezer forintra tehető összeg úszik el nagyrészt ellenőrizhetetlenül. Olyan pénz, amit a dolgozók öntevékeny művészeti munkájának számára, a természettudományos ismeretterjesztés számára, a kulturált szórakozási lehetőségek — klubélet, könyvtár, hanglemezek, stb. — biztosítására engedélyeztek a költségvetési tárgyalásokon.

A művelődési otthon egy alkalmazottjával — aki igazgató, adminisztrátor és takarító is egyben — csak ve-

gétál, a szövetkezeti kulturális mozgalom pedig pang. De a kátyúból ki kell emelni a szövetkezetek kulturális életét, mert nem lehet közömbös a szövetkezeti bizottság számára sem, hogy az a több száz fiatal, aki a szövetkezetekben dolgozik, milyen hatások alatt alakítja kultúráját, világnézetét, jellemét. S van egy néhány nevelési feladat az idősebb korosztályok között is.

A jelenlegi egyhelyben topogás azzal a veszéllyel jár, hogy a most jól működő

színjátszó csoport (mely kitűnő erőkből áll, de amelynek műsorpolitikája alapos megvitatásra szorulna) és a lelkes, de az elmúlt évben önálló hangversenyével adós maradt énekkar is »lemoroszolódik«.

Nagyvonalú és bátor kezdeményezéssel a szövetkezeti bizottság

el tudná érni

egy javaslatnak a megvalósítását. A jelenlegi nagy teremnek kettéosztásával (földszintre és emeletre), a lakrészek fölé emelet húzásával ezt a most hasznavehetetlen hódályt a város legimpozánsabb kultúrpalotájává lehetne átalakítani. Színházterem, klubszobák, próbatermek, könyvtár, szakköri szobák, mozi kapnának helyet az átalakított épületben. Ez az átalakítás biztosítaná a munka objektív feltételeit. A művelődési otthon így is elbírna egy igazgatót, akinek ötletei, szervező tevékenysége még ezt az egy termet is jobban kihasználta tehetné.

Nem hisszük, hogy akár a tagság, akár az OKISZ elnevezné a művelődési otthon átalakításának tervét. Segítené is, anyagi aldozattal is, munkával is, csak egyszerű emberi szóval meg kell mondani a tagságnak, hogy miről van szó és mit kérnek tőlük.

Amokfutó piromániás

A Tokiótól 120 kilométerre északra fekvő Maje-basi 170 000 lakosú japán városban veszedelmes piromániás amokfutó garázdálkodik, aki már több mint 2 hete naponta felgyújt egy-egy házat. Minden egyes gyújtogatása előtt telefonon felhívja a tűzoltóságot és ördögi kacajjal bejelenti, hogy »negyedóra múlva tűz lesz, tehát készüljenek fel idejében!«. A gyújtogatás annyira rémületben tartja a város lakosságát, hogy önkéntes csoportok alakultak a házak őrzésére és a veszedelmes gonosztevő felkutatására. A rendőrség véleménye szerint valószínűleg egy elmegyógyintézetből megszökött őrült-ről van szó.

Férfikerék-párt loptak

A Belofannisz térről Komlósi Tibor, Szeged, Zoltán u. 16. szám alatti lakos F. M. 15 éves fiataikorpá társával. A loptak kerékpárt a rókusai tőhoz vitték, majd ott leszerelték, a vázat a nádasába dobták, míg az alkatrészeket értékesíteték. Komlósi és társa egyik alkalommal bemászott Fekete Mihály Zoltán utca 17. szám alatt lakásába is, ahonnan 10 kilogramm diót és egyéb értéktárgyakat loptak el. Az ifjú tolvajok ezenkívül még két esetben követtek el kerékpárinduló lopást, valamint két esetben pénzt is loptak a Marx téri piacon a csavartul vásárlóktól. Mindketőtük ellen megindult a büntető eljárás.

egy Simon János nevű konjunktura lo-vag összefogdosott. Megkötözte őket, hogy szétmenjen a hire: ime ezt csinálják a kommunis-ták. Katona András maga tette szabaddá az értelmiségieket. Így bizonyította, hogy a kommunis-ták megbecsülik azokat az értelmiségieket, akik a nép tényleges érdekeiért munkálkodnak.

Júniusban politikai sztrájk volt Szegeden. A demarkációs vonalon túlról többször volt a városban Katona András. Dolgozott az emberek között. S a nép júniusban ismét megmutatta, hogy a Tanács-köztársaságot óhajtja! Am az ellenséges, ellenforradalmi túlerő útját szegte a nép-óhajnak.

Érdekes megemlíteni, hogy egyszerű paraszt emberek segítettek Katona Andrásnak abban, hogy Szegedre jusson. Kocsijukon hozták a demarkációs vonalig. Majd egy kápat is kerítettek neki, hogy azzal menjen, mint valami mezei munkás. S bejött a városba, ahol már az ellenforradalom szervezkedett. Élete veszélyben volt, mégis kapcsolatot talált a politikai sztrájk szegedi szervezőivel. Az alsóvárosi temetőben találkoztak.

Szegeden maradt Katona András és irányította a munkások politikai sztrájkját. A szervezőkedő hazai ellenforradalom és a várost megszállva tartó francia imperializmus csapatai az utcán csoportosuló munkások közül többet elfogtak, és a börtönök felé kísérték őket. A munkások, — köztük Katona András is — több elfogott társukat kiszabadították. Később azután Katona András is elfogták a francia tiszték és őrizetbe vették. Egy francia altiszt azonban segítségére volt és így sikerült megmenekülnie börtönéből, s kijutnia Szeged-Alsóközpontba.

...És hiába volt a vörös katonák hősiessége, az imperialista túlerő, a belső árulás vérbe fojtotta a proletárdiktatúrát. Keresték Katona András is. Hú élet-

társa ott kinn Alsóközpontban egy sarjádó emberi életet hordott a szíve alatt. Elfogták az asszonyt és faggatták férje hol-téről. Néma maradt, hába fenyegették. Aztán csak az ellenforradalmi rendőrség kezébe került Katona András. Dr. Papp Menyhért rendőrkapitány hallgatta ki. Bátoran vallotta a pártmunkás a nép igaz-ságát, és védte a Tanácsköztársaság becsületét. Nem volt hajlandó aláírni azt a jegyzőkönyvet, amelyet a Tanácsköztársaság rágalmozására a rendőrkapitány fogalmazott és neki csak aláírásra tartotta oda. S dr. Papp Menyhért, a rendőrkapitány — az az ember, akinek március 21. után, a proletárdiktatúra szegedi napjaiban semmi bántódása nem esett, és aki-vel akkor igazi emberséggel beszélt Katona András is — felkapva íróasztaláról a fémtappert, úgy vágta fejbe a fiatal párt-munkást, hogy arcát, ruháját elöntötte a vér.

A bírósági tárgyaláson pedig nem akadt olyan dolgozó ember, aki ellene vallott volna. Öt napig lovascsendőrök hajkurázták a tanúkat, de a népből nem találtak, mert közülük rosszat senki nem tudott mondani Katona Andrásról. Mégis 22 hónapig ült a szegedi Csillagbörtönben.

Utána nehéz évek következtek. Munka-nélküliség. Üldözés. A munkásmozgalom-ban részt vett azonban továbbra is. Az eszméhez hű maradt!

Az öreg harcos akinek galamb-ös a haja, sze-meit ráncok fogják közre, az 1956-os el-lenforradalom idején fegyvert fogott a néphatalomért. Karhatalmista volt. Vigyázta a nép rendjét, nyugalmát.

Most is, mint egész szerény életében, — pártmunkás. Egy a sok közül. A szava csendes. Egész öreg szívével, és ifjúi lán-golással továbbra is hűen a szocializmus katonája.

Morvay Sándor

LELEMÉNYES KISZISTÁK

Televíziós bemutatón — az újszegedi szövögyárban

A városi KISZ-értekezle-ten újságolta Varga Pál, az Újszegedi Kender- Lenzöví Vállalat KISZ-titkára, hogy a gyár ifjúkommunistái vet-tek egy televíziós készülé-ket.

— Mondj már valamit részletesebben arról a dolog-ról — kérlelem kíváncsian.

— Gyere ki egyik este, amikor adás van — feleli. — Bemutatót tartunk s akor elmondunk mindent.

...A gyárba menet az új-szegedi töltésen több fiatal-lal találkozom:

— Mi is megnézzük a te-levíziót — mondják, a hang-juk után ítélve lelkesedő iz-galommal.

Kapcsoljátok be a készüléket

Este 7 óra. A gyári klub-terem előtt pingpongoznak a kiszesek és bent kedves kép tárul elém: a parkettát szőnyegek borítják, kárpito-zott ülésű székek sorakoz-nak egymás mellett, az ab-lakokat padlóig erő fehér-csipkefüggönyök takarják, a székek előtt egy világvevő rádió s a televíziós készülék díszel. Lányok, fiúk, és idősebb dolgozók is habzó-sörrel koccintanak: a »be-mutató« sikerére.

— Sok olyan ellenvetés hangzott el — mondja mind-járt az egyik fiatal —, hogy ne vegyünk televíziót, mert az adást Szegeden úgysem le-het fogni. Szaniszló Béla, a Rafim vezetője biztatott bennünket és nagy segítsé-get is nyújtott. Halász Ká-roly, üzemünk mérnöke pe-dig két hétig dolgozott a nagy antenna felszerelésének tervén, mert csak kisméretű antennát kaptunk. Most az-tán készen vagyunk... Kap-csoljátok már be a készülé-ket — kiált a többiek felé, de senki nem nyúl a géphez: majd a hozzátérő.

Mindenki feszült figyelem-mel tekint a képernyőre, amelyen fők sávok futnak sűrűn egymás alatt. Várjuk, hogy valamilyen kép buk-

kanjon elő —, de az adás még nem kezdődött meg.

Ezt az időt használok ki arra, hogy végre megtudjam a televízió vásárlásának tör-ténetét.

Igy vásárolták...

— Elvállaltuk az üzem rendszeres takarítását — magyarázza a KISZ-titkár — és január elsején már meg-kezdtük a munkát. A KISZ-taggyűlés úgy határozott, hogy mindenki részt vesz a kéthetenkénti takarításban. Felváltva dolgozunk, min-den második vasárnap hu-szonketten.

Egy KISZ-tagra négyszer kerül sor évente. Egy fiatal 88 forintot keres vasárna-pontként, ugyanakkor az üzemnek évi hatvan-hetven-ezer forint megtakarítást jelent a kiszesek társadalmi munkája. A korábbi takari-tási kiadásokhoz képest. Ki-fogástalanul elvégeztük már több ízben az aknatakarítást, a szövözümben a gépek, fal-lak, vezetékek portalaní-tását: a szakemberek is meg voltak elégedve velünk. El-határoztuk, hogy a pénz mindenki beteszi a közös KISZ-kasszába és így már 8—10 ezer forintunk össze-jött. Ebből a pénzből vásá-roltuk a televíziót. A javító-műhely vállalta a nagy an-tenna felszerelését és most itt vagyunk...

Kitűnő a vétel

Nem folytathatjuk a be-szélgetést, mert felhangzik a zene, a már türelmetlenül várakozó fiatalok — a klub teljesen megtelt — eloltják a villanyt. A képernyőn — mint a moziban — a leg-újabb világhíradót közveti-tik. Csodálkozó szisszenések, elismerő szavak röpködnek. Nagyszerűen látható minden, még a szoba legtávolabbi sarkából is.

A televízió új nagydórá-jának átadását is bemutatják. Jelzik, hogy 100 kilométeres

Ünnepélyes gyűlésen választották meg az I. kerületi népfrentbizottságot

Szerdán este megtelt ér-deklődőkkel a Hazafias Nép-front városi bizottságának Vörösmarty utcai nagyter-me abból az alkalomból, hogy létrehozzák az első ke-rületi népfrentbizottságot. A jelenlévők soraiban a kerü-let dolgozóinak minden ré-tege képviseltette magát: munkások, parasztok, érte-lmiségek, kisiparosok, dol-gozó nők, háziasszonyok egyaránt részt vettek a gyű-lésen. Az összejövetelt a szegedi Liszt Ferenc Állami Zeneiskola növendékeinek kedves műsora színesítette. Perényi Pál zenetanár ve-zénylésével Bartók gyermek-dalfeldolgozásaiból és Händ-el szvitjéből adtak elő nagy sikerrel. Bozsó Magdolna, a Mérey utcai általános isko-la tanulója pedig József At-tila-verseket szavalt.

Mison Gusztáv, az I. ke-rületi tanács v. b. elnöke kö-szöntötte a megjelenteket, majd dr. Lőkös Zoltán új-ságiró, a Hazafias Népfrent szegedi elnökségének tagja mondott beszédet. Ebben a Hazafias Népfrent szerepé-ről beszélt és külön vázolta azokat a szép feladatokat, amelyek a megalakuló első kerületi népfrentbizottság tagjaira és aktivistáira vár-nak. Erdekldéssel kísért előadásához több hozzászó-lás hangzott el. Nyilasi Pé-ter az MSZMP belvárosi szervezete nevében ígerte meg támogatását a népfrent-bizottságnak, majd Turi Gé-za, az újszegedi Tanítóké-p-ző Intézet igazgatója, Klein Ernő, a városi békebizottság tagja és Oláh Lajosné házi-asszony világították meg

több oldalról a népfrent-munka jelentőségét. Ezután Tarnai Károly javaslata alapján egyhangú helyeslé-sel megválasztották a száz-tagú népfrentbizottságot és tagjai soraiból a 20 tagú el-nökséget.

A választási gyűlés Nagy István, a Hazafias Népfrent városi bizottsága titkárának zárszavaival ért véget, s ezt követően az újonnan ala-kult I. kerületi népfrentbi-zottság Kovács István elnök-lésével nyomban megtartotta első ülését is, hogy megbe-széljék a legközvetlenebb tennivalókat.

A hőforrások jódtartalmának kiválasztására

Uj eljárást dolgoztak ki a Szegedi Tudományegyetemen

A Szegedi Tudományegye-tem szervetlen kémiai inté-zetében érdekes új eljárást dolgoztak ki a hazánk hő-forrásaiban található jó-d kiinyerésére. Az intézet veze-tője, dr. Szabó Zoltán Kos-suth-díjas professzor és Beck Mihály tudományos munka-társ tavaly Hajdúszoboszlón kisüzemi módon próbálták ki módszerüket. Kísérletük eredményeit a közelmúltban értékelték. Megállapították, hogy eljárásuk alkalmazása a jó d kiválasztására megak-kor is gazdaságos, ha egy-millió rész víz csak 5—10 rész jódot tartalmaz. Módszerük lényege, hogy

környezetben jó a vétel. Meg-jejegyzések hallatszanak: »Na, túlteljesítették a tervet«. Valóban, mert Szeged légvo-nalban 150 kilométerre van Budapesttől, de az adás tisz-tán, élesen rajzolódik a ké-szüléken. Érdemes volt te-hát televíziót vásárolni!

— De még nagyobb ter-vünk is van — súgja közben Varga Pali —, autóbust akarunk szerezni...

Készenlétben

Meglepődve hallgatom e nagy terveket, s amikor az adás közben kis szünet lesz, ő tovább folytatja:

— Különböző rendezvé-nyekből, meg a további ta-karításból nagyobb összegű pénzhez jut KISZ-szerveze-tünk. Ugy gondoltuk, hogy ebből a pénzből vesszünk egy autóbust-roncsot és azt mi itt helyben üzemképes ál-lapotha hozzuk. Van kul-túrgárdánk, futballcsapa-tunk és nyáron vin-ni szeretnénk őket az ország különböző részeibe a többi fiatalal együtt, hogy minél jobban megismerjék hazánkat. Ha az autóbust-vásárlás esetleg nem sikerül, akkor is igénybe vesszük a vasárnapi repülőkirándulá-sokat, külföldi túristalehe-tőségeket. Persze azért az újszegedi szövögyár fiatal kommunis-tái nemcsak a szó-rakozásban, a munkában is helytállnak. Ot ifi export-brigádunk van. Most nem-régén a cernázó-brigádunk: Gábor Erzs, Kiss Anna, Sza-bados Mária, Frányó István-né irányításával megnyerte Csongrád megyében az ex-port-brigádok országos ver-senyét. Kaptak is jutalmul 1200 forintot. A stoppoló-brigádunk a pártszervezet és a vállalatvezetőség része-sítette tárgyjutalomban. S ha bennünket a párt vala-milyen feladat elvégzésére kér, mi mindig készenlétben állunk...

A televízió adásnak vége. Felgyújtják a villanyokat, széttrájkják a székeket, be-kapcsolják a rádiót, szól a zene és a fiatalok táncra-perdülnek.

Igy élnek az újszegedi gyár leleményes kiszesei.

M. T

— Összetörte a pusztamérges!

Előzművesszövetkezet italtoltja-nak berendezést Kovács Lajos pusztamérgesi lakos, aki az erők este berugva, kötekedett az italtoltban. A székeket a földhöz csapdosta, az ivópohar-akat pedig a falhoz. Több mint kétezer forint kárt okozott a részegen garázdálkodó Ko-vács, aki a közéleti rendőr-és szembe szállt. Őrizetbe vették, s ürvét hamarosan át-teszik a bírósághoz.